

de logica van het zichtbare in dienst van het onzichtbare; Pasteur zou ook van de door Von Essen geschapen monsters gezegd kunnen hebben, dat zij levensvatbaar waren. Zooals van vele zijner werken, is de beste eigenschap dezer teekening die van het eigen licht, dat hier van een suggestieve doodsheid is.

Een teekening van een door een slang omslingerd man is de verwezenlijking van een der vele andere beelden die hij in zich omdraagt. Van Konijnenburg waardeerde haar om de knappe weergave van den in het verkort geziene mannenkop, maar niet minder bewonderenswaardig is de uitdrukking van oppersten schrik voor den dood in dit gelaat! Eene voorstelling van Salomé met het hoofd van Johannes den Dooper —, zeer verscheiden van uitdrukking in het smartelijke gelaat van Johannes, het perverse der pralende prinses en het plebejische van den beul —, is een geteekende tragedie van bloed, lust en dood. Ook het omsluisde gelaat van een zwijgend, geheimzinnig mensch, doet droomen en wekt gedachten, zooals Von Essen's heele kunst meer een de gevoelde gedachte weergevende, dan een de natuur eenvoudig nabootsende is. Nochtans is zij niet abstract en ook zijn etsen doen met steeds plastisch blijvende middelen het gemoed aan. Ik noem b.v. die van een mannenfiguur, gedrapeerd in een wijden mantel, die met het hoofd benedenwaarts, zoekend dwaalt in een eenzaam en grootsch, door een romantischen zonsondergang beschenen rotslandschap; van een moeder, die om haar doode kindje treurt; die herinnering aan een overleden vriend, een stil gelaat in licht en bloemen en die, realistischer, van een publiek in een schouwtooneel; in de gechargeerde karakteristiek even aan Rowlandson herinnerend; van trieste „Freudenmädchen” in een nachtbuurt; van een paar gesluisde Oostersche meisjes. Onlangs legde hij de laatste hand aan een maskeralbum, voorloopig een serie van acht platen, die men „les diaboliques” zou kunnen betitelen. „Het zijn geen maskers die ons aan eenige oudere maskers meer herinneren: het zijn geen moderne interpretaties van Javaansche, Japansche, Chineesche, Grieksche of Afrikaansche maskers, die hij ons toont. Het zijn zijn eigen maskers,” zooals Just Havelaar terecht opmerkte, waarbij men z'n gezegde zelfs nog breder kan opvatten dan hij hier bedoelde. In dit maskeralbum zien wij eveneens z'n realistischen kant in de grotesque maskers van den huilebalk en de sentimenteele. „De schichtige”, sterk als gelaatsexpressie is een der beste der overige etsen. Ook in deze ets interesseert zijn kunst in de eerste plaats om dat, wat er aan menscheijkheid achter leeft. Beeldt zij niet den angst af, die in hem bij het aanschouwen van het leven ontstond?
